

Politieopleiding in België
16 oktober 2008
Prof. Dr. W. Bruggeman

1. Inleiding

- de politiehervorming;
- de politie heeft een maatschappelijke opdracht binnen het concept van de excellente politiezorg;
- er is nood aan competente en "duurzame" medewerkers;
- kennis als instrument: beter dan trial and error;
- het selectie-, rekrutering- en opleidingssysteem zijn belangrijke slaagfactoren voor het goed functioneren van een politiedienst binnen een steeds veranderende maatschappelijke context;
- competente/bekwame medewerkers zijn medewerkers die beschikken over de voor de functie vereiste vaktechnische- en gedragscompetenties, waarbij het "kunnen" belangrijker is dan het "kennen";
- blijvende opleiding van het personeel is een investering naar de toekomst die maakt dat, in een wisselende en evoluerende maatschappij, het politiepersoneel gelijke tred kan houden met nieuwe competenties en vaardigheden die mogen verwacht worden.

Opleiding maakt deel uit van één geïntegreerde keten, waarbij de basisopleiding het fundament legt voor alle verdere opleidingen. De competenties, vaardigheden en kennis die in de basisopleiding worden aangeleerd, zijn de steunpilaren waarop het voortbouwt om nieuwe (gespecialiseerde) functies aan te kunnen in zich in bestaande functies verder te bekwamen. In dit opzicht is het ook noodzakelijk dat gespecialiseerde en voortgezette vormingen, geen herhaling of overlapping met basisopleidingen vormen, maar veeleer een aanvulling en vernieuwing;

- niet alleen formeel, maar ook informeel leren is belangrijk.

2. Pijn-en verbeterpunten

- de ingerichte (gedecentraliseerde) en de erkende (provinciale) politiescholen (niet in elke provincie) hebben een grote mate van autonomie en verschillende financieringsmechanismen;
- de opleidingsstructuur is onvoldoende transparant: meerder entiteiten, met diverse structuren op het vlak van beleid en beheer, zijn verantwoordelijk voor opleidingen
- de kwaliteit van de opleiding varieert van regio tot regio en er is een manifest gebrek aan coherentie wat de cursusinhoud betreft;
- een gemeenschappelijke filosofie en cultuur ontbreekt een ook de Commissie ter begeleiding van de politiehervorming op lokaal niveau heeft dit in haar tweede evaluatieverslag (2006, p. 119) de nood voor een geïntegreerd opleidingsconcept en -structuur) onderschreven;
- de federale politieraad (advies 24 november 2006) en het Comité P (jaarverslag 2007, p. 170) hebben respectievelijk het noodzakelijke streven naar harmonisering en (landelijke) uniformiteit onderstreept. Ook de syndicaten vinden de huidige opleiding van onvoldoende kwaliteit en teveel gefocust op sociale vaardigheden (De Standaard, 04 oktober 2008)
- toch werden vele maatregelen en initiatieven genomen om de coherentie tussen de opleidingen te bewaken (jaarlijks opleidingsplan, eindtermen, erkenningdossiers, kwaliteitsbewaking en éénvormigheid in de beleidsorganen, nl. de opleidingsgraad en CPC): het resultaat is goed maar niet voldoende;

- er is nog geen aansluiting bij de Bologna besluiten. Samenwerking en uitwisseling zijn eerder uitzondering dan regel. Brevetten en getuigschriften kunnen enkel gevaloriseerd worden binnen de geïntegreerde politiedienst;
- op 04 oktober kondigde de Minister van Biza een nieuw opleidingsplan aan voor alle politiescholen (zonder te raken aan de eigenheid van de scholen) waarin vijf topprioriteiten zijn opgenomen, zijnde basisvaardigheden die de agenten nu onvoldoende beheersen: opstellen van een proces-verbaal, verhoor van getuigen/slachtoffers en daders, meer aandacht voor de plaats van het misdrijf, een grondigere kennis van de verkeersregeling en van het strafrecht. Specialisten zijn nu bezig met het opstellen van de nodige brochures en cursussen die uiteindelijk verplicht studiemateriaal zullen worden voor de 1.350 rekruten die elk jaar een opleiding bij de politie beginnen;
- de federale politie lanceert een strategisch project "opleiding en competentie management" (zie NVP 2008-2011) voor wat haar eigen (federale opleidingsstructuur) betreft, waarbij gestreefd wordt naar het optimaliseren en kwalitatief aanpassen van het opleidingsaanbod.

3. Conclusies en voorstel: naar een nieuw opleidingsbeleid?

Conclusies:

- de situatie in België is uniek;
- het afwezig zijn van een opleidingsaanbod in bepaalde provincies, creëert ongelijkheid;
- er zijn al verbetermaatregelen genomen (zoals het oprichten van diverse pedagogische comités en het College van directeurs van de politiescholen);
- het in deze context uitwerken van een gemeenschappelijke visie vraag (te)veel overleg, tijd en energie;
- het transversaal en procesmatig werken in functie van geïntegreerde opleidingen, het streven naar uniformiteit in de opleidingen blijft moeilijk;
- er is nood aan het vastleggen van de eindtermen die op een gelijkwaardige wijze bij de afgestudeerden getest worden, zodat snel duidelijk wordt welke opleidingen nog aan de normen voldoen;
- het politieonderwijs staat actueel los van het reguliere onderwijs;
- als men de actuele scholen behoudt is er nood aan meer coherentie en gelijkwaardige kwaliteit.

Aanbevelingen:

- Het nemen van een initiatief ivm het verstrekken van opleiding, in samenwerking met bestaande reguliere opleidingsinstituten is absoluut noodzakelijk.
- Het toepassen van de Bologna-besluiten kan zorgen voor kwaliteitsverbetering, afstemming op het reguliere onderwijs en valorisatie van de brevetten.
- Er moet alleszins meer aandacht gaan naar:
 - een grotere cohesie en op bepaalde niveaus uniformiteit van de opleiding;
 - meer samenhang tussen de verschillende opleiding (basis, functioneel, voortgezet);
 - het versoepelen van de mogelijkheden van opleiding buiten de politiescholen (de zogenaamde externe opleiding);
 - meer aansluiting en samenwerking met het reguliere onderwijs;
 - een betere en meer efficiënte omkadering;
 - indien verschillen instituten blijven moet alleszins het statuut, de selectiecriteria, de kwaliteitsstandaarden opgelegd aan de docenten en de eindtermen van de studenten ééngemaakt worden;
 - het waar mogelijk progressief nastreven van de Bologna besluiten.